

שיעור שיח

מל"ת רעמ. רעז. ערה. רעה. רעג.

מצוה רעט שהזהיר הדיין שלא לרחם על מי שיהרוג חבירו או חיסר בו אחד מאיבריו רוצה לומר בפרעון קנסות. שלא תאמר עני זה וחתך ידו או סימא עינו בלא כוונה ארחם עליו ואעשה לו צדקה בעונש. והוא אמרו יתעלה לא תחוס עינך עליו ובערת דם הנקי וגו'. (שופטים ושוטרים, שם פ"ג):

מצוה רעז שהזהיר הדיין מחמול על עני בדין אבל ישוה בין עשיר לעני להכריחו לפרוע מה שהוא חייב לפרוע, והוא אמרו יתעלה ודל לא תהדר בריבו. וכבר נכפלה זאת האזהרה בזה הענין בלשון אחר. והוא אמרו יתברך לא תשא פני דל. ולשון ספרא לא תשא פני דל שלא תאמר עני הוא והואיל ואני והעשיר חייבין לפרנסו אזכנו ונמצא מתפרנס בנקיות תלמוד לומר לא תשא פני דל. (ואלה המשפטים, הלכות סנהדרין פ"ב):

מצוה רעה שהזהיר הדיין שלא לכבד אחד מבעלי הריב בענין הדין ואפילו היה גדול ונכבד ונשוא פנים לא יסביר לו פנים בדין כשיבא לפניו עם בעל דינו ולא ישאל בעניניו וסיפורו. ואמר יתעלה לא תהדר פני גדול. ובספרי שלא תאמר עשיר הוא זה ובן גדולים הוא איך אביישנו לכך נאמר לא תהדר פני גדול. וכבר התבארו משפטי מצוה זו במקומות מסנהדרין ושבועות. (קדושים תהיו, סנהדרין פכ"ג):

מצוה רעח שהזהיר הדיין כשידע שהוא אדם רשע ובעל עבירות (וזההיר מהשים ענשו) להטות דינו. והוא אמרו יתעלה לא תטה משפט אביונך בריבו. ולשון מכילתא רשע וכשר עומדין בדין לפניך לא תאמר הואיל ורשע הוא אטה דינו תלמוד לומר לא תטה משפט אביונך בריבו אביון הוא במצות, כלומר אע"פ שאביון הוא במצות לא תטה דינו. (שם, שם):

מצוה רעג שהזהירנו מעשות עול בדין, הוא אמרו יתעלה לא תעשו עול במשפט. וענין לאו זה שלא יסתור הנדרים שנדרה תורה לחייב בדבר או לפטור ממנו. (קדושים, הלכות סנהדרין פ"כ):